

Werkomschrijving mitigatie bever in uiterwaardvergraving 'De Schellen', Zwolle

Notitie

2014, Vilmar Dijkstra

N2014.02

Notitie van het bureau van de Zoogdierverseniging
In opdracht van Waterschap Groot Salland

Werkomschrijving mitigatie bever in uiterwaardvergraving 'De Schellen', Zwolle

Notitie nr.:	2014.02
Datum uitgave:	15-01-2014
Auteur:	Vilmar Dijkstra
Projectleider:	Vilmar Dijkstra
Illustratie kaft	Robert Pater
Productie	Bureau van de Zoogdiervereniging Bezoekadres: Toernooiveld 1 6525 ED Nijmegen Postadres: Postbus 6531 6503 GA Nijmegen Tel.: 024 7410500 info@zoogdiervereniging.nl www.zoogdiervereniging.nl
Gegevens opdrachtgever:	Waterschap Groot Salland Postbus 60 8000 AB Zwolle
Contactpersoon opdrachtgever	Gerrit Nijenhuis

Deze notitie kan geciteerd worden als:

Dijkstra, V., 2014. Werkomschrijving mitigatie bever in uiterwaardvergraving De Schellen, Zwolle. Notitie 2014.02. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	De aanleiding	3
1.2	Probleemstelling	3
1.3	Doelstelling	3
2	WERKBESCHRIJVING AANLEG ONTSLUITING BEVERBOS	4
3	WERKOMSCHRIJVING AANLEG ALTERNATIEVE BEVERBURCHTLOCATIES	5
4	WERKOMSCHRIJVING AANLEG HOOGWATERVLUCHTPLAATS EN HARDHOUTOOIBOS	7
5	WERKVOLGORDE AANLEG NEVENGEUL I.V.M. BESTAANDE BEVERBURCHT	8
6	LITERATUUR.....	9
	BIJLAGEN	10

1 INLEIDING

1.1 De aanleiding

Ten zuiden van Zwolle ligt het plangebied 'De Schellen'. Deze uiterwaard van de IJssel wordt aangepast om een hogere waterafvoer mogelijk te maken. Het gaat daarbij om het verwijderen of verlagen van obstakels in het winterstroombed (houtige begroeiing en zand/kleilichamen) en het aanleggen van nevengeulen.

1.2 Probleemstelling

In 2009 vestigde de bever zich in uiterwaard 'De Schellen'. De bever heeft een hoge beschermingsstatus in de Europese en Nederlandse natuurwetgeving. De geplande werkzaamheden moeten worden uitgevoerd conform de vereisten van de Flora- en faunawet. Daarnaast is het plangebied gelegen in het Natura2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel', dat een verbeteringsdoelstelling kent voor de bever. Dit betekent dat de beverpopulatie binnen dit totale Natura2000-gebied niet achteruit mag gaan. Er moet zelfs sprake zijn van het stimuleren van de beverpopulatie zodat deze gaat groeien.

1.3 Doelstelling

Deze notitie heeft tot doel adviezen te geven om mitigerende maatregelen te treffen om het project doorgang te kunnen laten vinden en tegelijkertijd de betreffende bevervestiging te behouden.

2 WERKBESCHRIJVING AANLEG ONTSLUITING BEVERBOS

Het nieuwe zachthoutooibos (beverbos) is grotendeels reeds aangeplant bij de nieuwe Hanzespoorbrug met stammetjes van schietwilg, welke vrijgekomen zijn tussen het Engelse Werk en de IJssel. Hierdoor is er een stevig bos gerealiseerd, wat nog wel enkele jaren nodig heeft om de bevers van voldoende voedsel te voorzien.

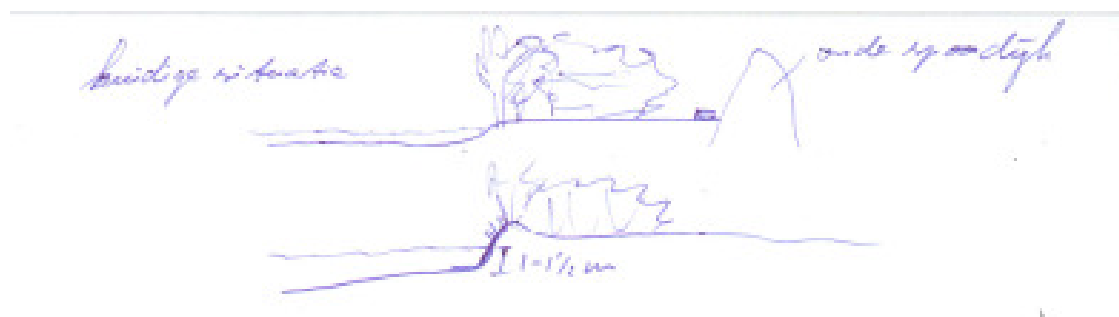
Om dit gebied geheel geschikt te maken voor de bever moeten er o.a. nog geulen worden gegraven en enkele andere voorzieningen worden aangebracht.

Ter plaatse van het aangeplante beverbos zijn enkele trace's vrijgehouden om geulen te maken. De geulen zijn bedoeld om het bos het gehele jaar toegankelijk te maken voor de bevers. De geulen dienen daarvoor zo aangelegd te worden dat ze in ieder geval watervoerend zijn bij normale waterstanden (circa 50 cm water). Deze geulen zijn in oranje aangegeven in de bijlage. Ter plaatse van de geul onder de Hanzespoorburg zal er een duiker met een diameter van 100 cm en een lengte van maximaal 30 m aangebracht worden om erosie rond de brugpijlers te voorkomen. De uitstroomeinden zullen worden versterkt met stortsteen tegen uitspoeling.

De te graven geulen zullen van een steil talud worden voorzien met een bodem breedte van ca. 4 m en worden bekleed met ca. 50 cm klei, wanneer dit niet aanwezig is. Boven op het talud van de geulen worden takken van wilgenbomen (schietwilg, *Salix alba*) in de grond gestoken van een diameter van circa 5 cm en een lengte van circa 2 m. Deze stekken slaan eenvoudig aan, lopen snel uit en leveren al na een jaar of twee veel voedsel voor de bevers. In het talud van de geulen worden stekken van wilgenstruiken (amandelwilg, *Salix triandra* en katwilg, *Salix viminalis*) gestoken van een diameter van circa 2 cm en een lengte van circa 1 m (plantverband circa 0,5x0,5m). Door deze wilgenstruiken aan te planten wordt voldaan aan het oorspronkelijke mitigatieplan (Dijkstra 2010). Door deze opzet van de geulen kan worden voldaan aan de principe doelstelling van de inrichting van het beverbos.

3 WERKOMSCHRIJVING AANLEG ALTERNATIEVE BEVERBURCHTLOCATIES

Langs de noordkant van het beverbos, tegen de bestaande plas 'Engelse Werk' zal het bestaande talud over de gehele breedte van het beverbos rechter (steiler) op getrokken worden en worden voorzien van een kleibekleding, zodat er een steile oever wordt gerealiseerd. De locatie waar dit gedaan wordt staat groen aangegeven in de bijlage. Hierbij zal de bestaande bodem vlakker naar het te maken talud getrokken worden. Daarbij zal de uitkomende grond in de bestaande singel worden verwerkt zodat er een hoger gelegen wal zal ontstaan, e.e.a. volgens onderstaand profiel.

Hiervoor zal de bestaande singel flink uitgedund worden, om zoveel mogelijk te voorkomen dat er bij het opbrengen van de grond door de stammen van de bomen luchtkamers ontstaan en de wal niet stabiel genoeg is voor de bevers. Daarbij worden de weg te zagen wilgen tot aan de grond afgezaagd. De vrijgekomen stekken (diameter circa 5 cm en een lengte van 2 m), worden geplant op het bestaande pad zodat dit onbegaanbaar zal worden en verder binnen het gebied worden verwerkt (bv bij de aan te leggen geulen). Te kort komende stekken zullen worden gewonnen uit nog bestaande beplanting uit het gebied. Daarbij wordt de uitgedunde begroeiing waar de wal is aangelegd aangevuld, door het talud tot aan het gemiddelde waterpeil in te planten met stekken van struikwilgen.

Daarnaast zal er aan de noordkant tegen de bestaande plas Engelse Werk een geul aangebracht worden welke tot ca. 5 m in het reeds aangelegde bos over het bestaande pad aangelegd zal worden. Hierdoor ontstaat een extra snijpunt van waterlopen met een verhoogde oever. Dit zijn juist de plekken waar bevers graag een hol of burcht graven. Daarnaast zal aan de oostkant van de hiervoor genoemde geul, nog een geul gegraven worden met een lengte van ca. 20 m vanuit het Engelse Werk, zodat het gebied van die kant uit ontoegankelijk wordt

voor mensen en vooral voor honden. Het eind van deze geul moet aantakken aan een raster, zodat voorkomen wordt dat er om heen wordt gelopen. Met deze opzet kan worden voldaan aan de inrichting van een kansrijke alternatieve burchtlocatie.

4 WERKOMSCHRIJVING AANLEG HOOGWATERVLUCHTPLAATS EN HARDHOUTOOIBOS

Binnen het gehele plan t.b.v. de bever moet er een hoogwatervluchtvoorziening worden gerealiseerd, om te voorkomen dat de dieren bij hoogwater in de winterdijk, of in het talud van de bruggen gaan graven. Het was de opzet om in het gebied van het aan te leggen zachthout ooibos bij de Hanzespoorbrug en bij de bestaande brug ter plaatse van der rijksweg Zwolle – Wezep (Zuiderzeestraatweg) 2 hoogwatervluchtplaatsen aan te leggen. De uitvoering van deze voorzieningen stuit op zeer grote praktische problemen waardoor er een alternatieve locatie gezocht moet worden.

Deze alternatieve locatie is gevonden bij de te verlaten woningen van de Sluiters, deze woningen liggen hoog in de uiterwaarden en worden omgevormd tot een ruïne. De locatie is bij hoogwater niet toegankelijk voor publiek, waardoor de noodzakelijke rust gewaarborgd is. De hoogwatervluchtplaats is in oranje aangegeven in de bijlage.

Voor de hoogwatervluchtplaats zal er een kleiplateau worden aangelegd aan de noordzijde tegen de gevel van de woningen met een hoogte van ca. 5 m + NAP. Hiervoor zal er ca. 40 m³ klei worden aangebracht waarna er jonge meidoorn aangeplant zal worden voor de nodige dekking.

Daarnaast zal er een hardhoutooibos worden aangelegd aansluitend op de alternatieve hoogwatervluchtplaats (voor de te gebruiken soortensamenstelling zie Dijkstra 2010). Om dit ooibos toch nog te kunnen voorzien van een watergang zal dit ooibos verlengd worden in noordelijke richting. Hiertoe kan binnen het in de bijlage aangegeven ooibos de bestaande watergang geherprofileerd worden, zodat deze bij normale rivierwaterstanden ook watervoerend zal zijn. Hierdoor wordt er voor de bever een natuurlijke toegang gerealiseerd naar de hoogwatervluchtplaats. In de bijlage is het hardhoutooibos in groen aangegeven en de te herprofilieren watergang is in paars aangegeven. Met deze opzet kan worden voldaan aan de inrichting van een kansrijke hoogwatervluchtplaats.

5 WERKVOLGORDE AANLEG NEVENGEUL I.V.M. BESTAANDE BEVERBURCHT

In principe is het niet gewenst om binnen 50 m afstand van een in gebruik zijnde beverburcht te werken. Daarnaast gelden er nog verzwaarde eisen gedurende de voortplantingsperiode tussen 1 april en eind augustus.

Nu de kant van de te graven nevengeul aan de westkant van de beverburcht op ca. 35 m uit de beverburcht ligt, ontstaat er een discrepantie. Gezien de ligging van de beverburcht t.o.v. de te graven geul is het wel mogelijk om met een aangepast werkwijze deze geul te graven zonder dat er overlast ontstaat voor de bever ter plaatse van de bestaande beverburcht.

De aangepaste werkwijze is als volgt:

- De werkzaamheden binnen de 50 m zone zullen niet uitgevoerd worden gedurende periode van 1 april tot eind augustus,
- De werkzaamheden worden niet uitgevoerd tussen zonsondergang en zonsopkomst,
- Er zal vanuit de Hanzespoorbrug richting het noorden gewerkt worden met een graafmachine met ca. 15 m giek die het oostelijke talud van de geul zal ontgraven. De uitkomende grond zal achter zich in depot gezet worden, waarna het zal worden afgevoerd. Dit tussendepot ligt dan al buiten de 50 m zone,
- Tevens zal de graafmachine ook nagenoeg buiten de 50 zone staan. Door vanaf de zuidzijde te beginnen zal de bever rustig kunnen wennen aan werkzaamheden zonder er verder overlast van te ondervinden.

Met deze opzet kan worden voldaan aan het ontzien van de burchtlocatie.

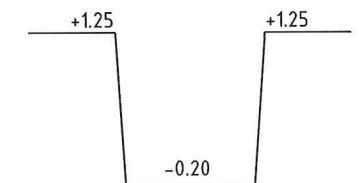
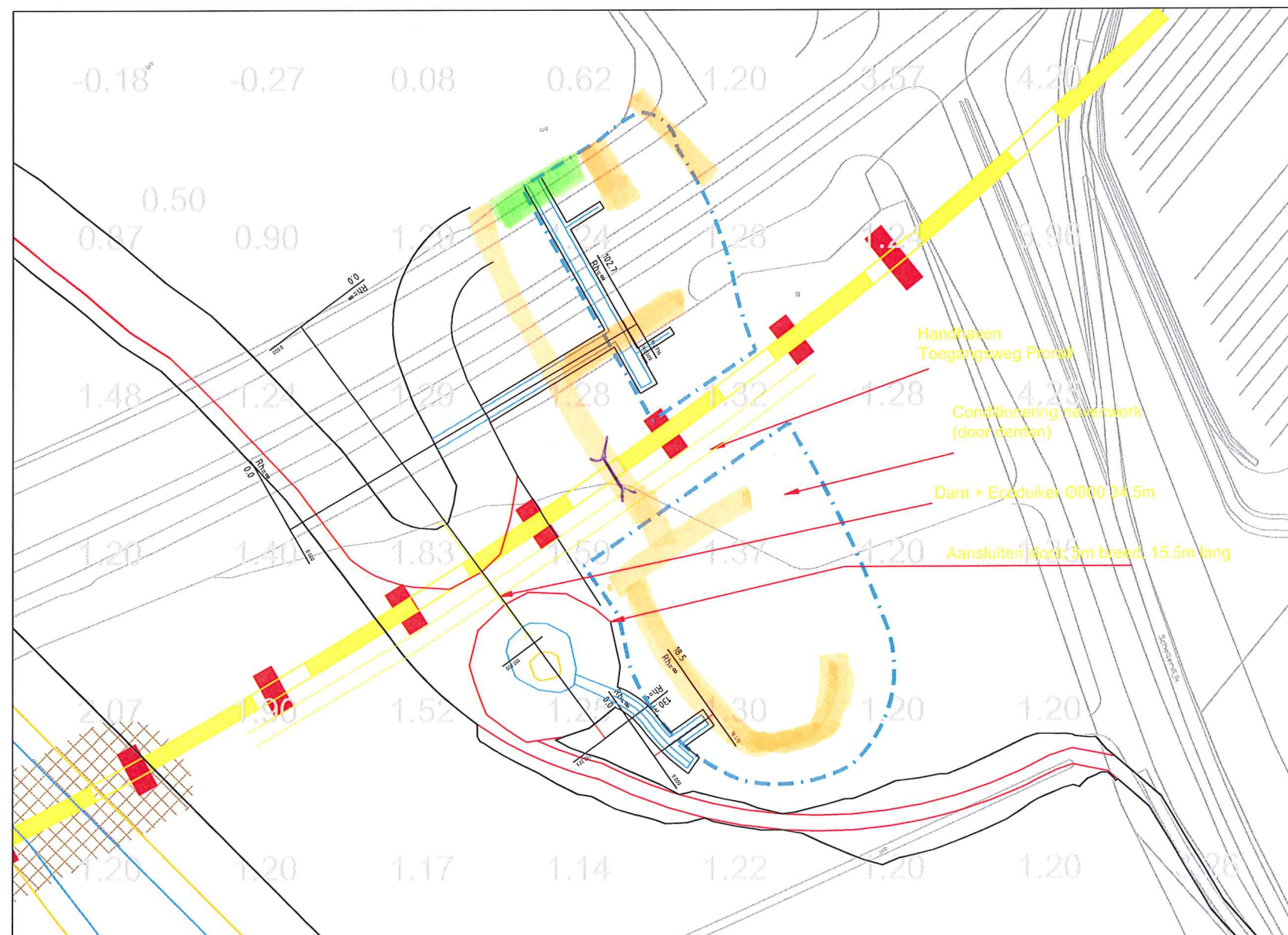
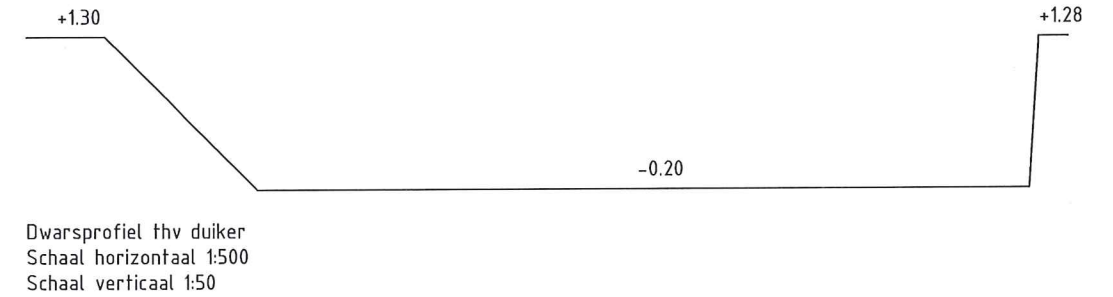
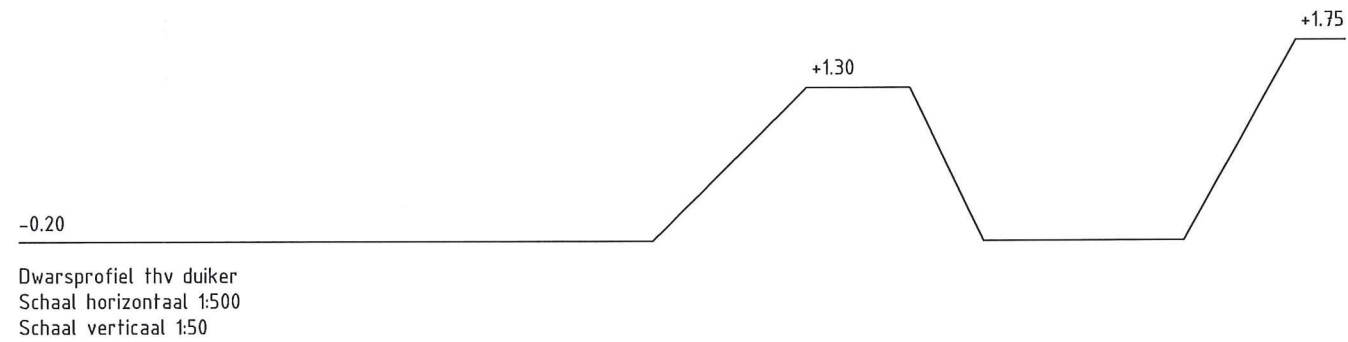
6 LITERATUUR

Dijkstra, V., 2010. Ruimte voor rivier en bever in 'De Schellen'. Rapport 2010.19 van het bureau van de Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Dijkstra, V., 2011. Ruimte voor rivier en bever in 'De Schellen', deel II. Notitie met aanvullingen op een eerder mitigatieplan.

BIJLAGEN

STEILE OEVER + HOGER GELEGEN WAL
TE GRAVEN GEULEN

Versie	Datum	Wijziging	Getekend	Beoordeeld	Vrijgegeven
1	27-09-2013		Oerlemans	T Nolte	Tstooop

Waterschap Groot Salland Ruimte voor de rivier Zwolle SOB Werkpakket 24 Kenmerk: 2013-8015 Ontsluiting beverbos, object 13.2.2			Bladnummer: 1 van 1
Opdrachtgever:			Schaal: 1:1000
Besteknummer: 9V7232			Formaat: A3
Tekeningsnummer: P_30_P_14.03-TEK-00-20			Status: Definitief
Archiefnummer: nvt			

